

Status på Bæredygtighedsstrategien

Slagelse Kommunes bæredygtighedsstrategi - hvordan er det gået i 2021-2023

Slagelse Kommunes byråd vedtog i marts 2021 Slagelse Kommunes bæredygtighedsstrategi samt handlingsplan med tilhørende økonomi. Strategien og handlingsplanen fokuserer på tre temaer: klima, biodiversitet og ressourceforbrug/cirkulær økonomi. Handlingsplanen omfatter 50 handlinger, hvoraf handling 50 indebærer en årlig statusrapportering til byrådet.

Strategien sætter den langsigtede strategiske ramme, mens handlingsplanen skal ses som et dynamisk dokument, som jf. planen skal revideres løbende. Revisionen vil give mulighed for tilpasning i forhold til udviklingen, politiske ønsker og lokale behov.

Helt overordnet er det gået godt med at udmønte strategien og handlingsplanen. Der arbejdes på næsten alle handlinger, og en række handlinger er afsluttet. Det er vores klare vurdering, at arbejdet med bæredygtighed i stadig stigende grad finder fodfæste bredt i organisationen. Økonomiske besparelser, organisationsændringer og afledte usikkerheder har dog præget indsatserne og paratheden hos vores interne samarbejdspartnere, hvilket bl.a. har betydet, at visse indsatser er blevet udskudt mv.

Klima

Indsatsen for klima omfatter 21 handlinger.

Handling 1: Klimamål for 2030 og handlingsplan

Den første handling er vedtagelse af klimamål for 2030 og udarbejdelse af en klimahandlingsplan, dette skete igennem deltagelse i DK2020. Byrådet vedtog DK2020 klimaplanen den 19. december 2022, og handlingen er dermed afsluttet.

Handling 2: Grønt regnskab

I 2021 blev der udarbejdet et grønt regnskab, som redegjorde for el-, vand-, varme- og brændstofforbrug samt andelen af økologiske fødevarer i kommunens drift.

I 2022 blev der fulgt op med opgørelse af el-, vand- og varmekonsum som viser, at forbrugstendensen fortsat er faldende.

Der er ikke blevet arbejdet konkret med klimabudgetter.

Handling 3: Kampagne for medarbejdere

Formålet med kampagnen er at øge medarbejdernes kendskab til bæredygtighedsstrategien og organisationens klima- og bæredygtigheds mål samt inspirere til handling. Der er lavet et forarbejde, men grundet organisationsændringer, pres på ressourcer mv. er kampagnen ikke

blevet gennemført. Som del af DK2020 Klimaplanen er der pr. 1. juni 2023 allokeret målrettede ressourcer til indsatsen.

Handling 4: Klima i planlægning

Opgaven med at indarbejde klima i den kommunale planlægning er en kontinuerlig opgave. I 2022 blev bæredygtighed indskrevet som et af de bærende elementer i Udviklingsstrategien.

Der er fortsat behov for at forbedre klimaindsatsen i vores fysiske planlægning på hvert planniveau (fx planstrategi, kommuneplanen, lokalplaner). I forbindelse med planlægningen kan der indarbejdes klimahensyn ift. energi- og varmforsyning, vandhåndtering, jordhåndtering, materialevalg, infrastruktur og tilgængelighed mv.

Handling 5: CO2 bindes ved skovrejsning

I 2021 har vi etableret 3 nye kommunale skove; Lillebakke Skov i Slagelse, sidste etape af Skalsbjerg Folkeskov ved Skalsbjerg og Ravnemark Skov i Skælskør. Der er i alt rejst ca. 14 hektar ny skov og plantet knap 45.000 træer.

Byrådet vedtog i 2021, at 35 hektar bortforpagtet landbrugsjord over de kommende år skal omdannes til naturområder, enten som lysåben natur eller skov. Kun et mindre område er egnet til skov, og her vil vi muligvis lade arealet springe i skov på naturlig vis i stedet for traditionel tilplantning.

Der er p.t. ingen planer om flere skovrejsninger på Slagelse Kommunes egne arealer. Slagelse Kommune får løbende tilbud om betaling af kommunale skovrejsninger, men afslår da vi ikke ejer egnede arealer eller prioriterer andre projekter fremfor skovrejsning.

Der arbejdes fortsat på etablering af Nordskoven, hvor målet er 300 hektar inden 2042. I perioden 2021-2023 har fokus især været på multifunktionel jordfordelingsprojektet og erhvervelser af nye arealer til skoven. Med den seneste tilføjelse af jord har Nordskoven nu et samlet areal på 164 hektar, hvoraf 130 hektar er udlagt eller bliver udlagt til skov, mens resten bliver udlagt til naturlig tilgroning, lysninger og vandløb.

Vi har aktuelt samarbejde med X-class, Foreningen for 10 mio. træer i Slagelse Kommune og Folkekirkens Skoletjeneste, hvor vi blandt andet afholder plantearrangementer i forbindelse med skovrejsninger.

Med henblik på at fremme yderligere skovrejsning og sikre beskyttelse af grundvandet har vi dialoger med en større privat investor, SK Vand A/S og Naturstyrelsen om etablering af partnerskaber om skovrejsning - se under handling 18.

Handling 6: Strategisk energiplan

Den strategiske energiplan indeholder en varmeplan, der udpeger områder, som forsynes med fjernvarme og en energiplan, som har fokus på elforsyning og koblingen mellem el- og varmesektoren. Arbejdet med varmeplanen blev fremskyndet i 2022 med henblik på at udfase gas- og oliefyr fra varmeforsyningen og udbrede grøn fjernvarme. Varmeplanen kommer til at udpege områder, som skal forsynes med fjernvarme på kortere sigt (frem til 2028) og områder, hvor der ikke kommer fjernvarme. I de sidstnævnte områder skal borgerne selv etablere individuelle varmeløsninger.

I december 2022 modtog borgerne i Skælskør, Halsskov, Musholm, Svenstrup, Vemmelev og Forlev, Slots Bjergby, Sørbymagle og gasforsynede områder i Slagelse vest og øst et brev om, at kommunen i 2023 vil undersøge, om borgerne har mulighed for at få fjernvarme inden 2028. Arbejdet med at afklare muligheder for fjernvarme for disse områder er i fuld gang.

I nogle områder i Slagelse øst og vest er der truffet beslutning om etablering af fjernvarme. Envafor har fremsendt et projektforslag for at forsyne Skælskør med fjernvarme. Envafor har tilkendegivet, at de ikke har mulighed for at udrulle fjernvarme på Halsskov, i Musholm eller Svenstrup og yderområder i Slagelse by og Slots Bjergby inden 2028.

Lokalrådet i Vemmelev og omegn har indgået en samarbejdsaftale med energiselskabet E.ON, som hjælper lokalrådet med tekniske og økonomiske udredninger ift. mulighederne for at etablere et nyt fjernvarmeværk i området. Der indsamles interesse tilkendegivelse fra borgerne, og på den baggrund kan lokalrådet på et senere tidspunkt tage stilling til, om man ønsker at gå videre med projektet eller ej.

Borgerne i Sørbymagle har etableret foreningen Sørby fjernvarme, hvor Hashøj kraftvarmeforsyning fungerer som sparringspartner for foreningen. Der er afholdt flere møder mellem administrationen og kontaktgruppen. Vi har fået udarbejdet en screening af mulighederne, som blev præsenteret for bestyrelsen i maj 2023, og der skal nu gennemføres en mere detaljeret undersøgelse.

Sideløbende med arbejdet på varmeplanlægning, arbejdes der på projektet "Grønne landsbyer". I den forbindelse er det planlagt at afholde et informationsmøde for lokalrådene om muligheden for at lave lokale energifællesskaber. Den videre proces skal planlægges i samarbejde med de interesserede lokalråd.

Handling 7: Energitjek Slagelse 2.0

Energitjek Slagelse har i 2021 gennemført ca. 120 tjek, og i 2022 blev der gennemført ca. 200 energitjek. Borgerne udtrykker tilfredshed med ordningen. I tilfredshedsundersøgelsen svarer næsten 90 % af de deltagende borgere, at de har eller vil udføre energiforbedringer på baggrund af besøgene. Overslagsberegninger viser, at ordningen er med til at reducere ca. 250 tons CO₂ årligt, hvilket svarer til 50 personers årlige udledning.

Handling 8: Inspirations- og oplysningsarrangementer for borgere

Vi har løbende afholdt inspirations- og oplysningsarrangementer.

I marts 2021 har vi gennemført et oplysningsarrangement om udrulningen af fjernvarme i Korsør, hvor der var 70 deltagere. I efteråret blev der gennemført en kampagne målrettet ejerne af oliefyr om mulighederne for støtte til energirenoveringer.

I 2022 blev der afholdt 4 borgermøder om energibesparelser, med deltagelse af bl.a. Energitjek, Envafors og Spareenergi.dk. Flere af møderne var helt booket, og der har i alt deltaget ca. 350 borgere. I forbindelse med udviklingen af DK2020 Klimaplanen afholdt vi i 2022 møde for lokalrådene om Grønne Nabofælleskaber.

Både i 2022 og 2023 har vi deltaget med en stand på Forsknings døgn i Slagelse. I 2023 tog arrangementet nyt navn og hedder nu Grønt Folkemøde.

Handling 9: Forundersøgelse om solenergianlæg

Der er i 2021 gennemført en forundersøgelse for placering af store solenergianlæg i kommunen, med henblik på at Envafors kunne etablere større solcelleanlæg. Undersøgelsen viste, at de rentable områder i kommunen allerede indgik i eksisterende ansøgninger fra private investorer. Handlingen er afsluttet.

Handling 10: Udfasning af benzin og diesel i kommunens bilpark og andet materiel

Der er oprettet en pulje, som yder tilskud, såfremt centre eller institutioner køber elbiler. I 2021 og 2022 blev der samlet set købt 10 eldrevne køretøjer, heraf var 6 stk. mindre busser til transport af op til 9 mennesker. I entreprenørservice er en del af maskinerne blevet omstillet til el.

Handling 11. Flere ladestationer til elbiler

Der opsættes løbende kommunale ladestanderer til de elbiler, som bliver købt jf. handling 10.

Vi er i gang med en ladestander-strategi, og i den forbindelse blev kommunens første koncessionsudbud af ladestanderer gennemført. Det sikrer, at kommunen lever op til kravene i ladestanderbekendtgørelsen samtidigt med, at disse ladestanderer bliver offentlig tilgængelige. Som supplement til de lovpligtige ladestanderer, etableres der også offentlig tilgængelige ladestanderer på udvalgte lokaliteter (fx ved strandene).

I efteråret 2022 afholdte vi i samarbejde med Bilbyen Slagelse et Kør Grønt arrangement på Nytorv hvor bilforhandlerne præsenterede forskellige elbiler og deres lademuligheder. Slagelse Kommune havde en stand om bl.a. Ladestanderstrategien.

Handling 12: Mere kørsel på el i de kommunale transportydelser/-områder

Slagelse Kommune har påbegyndt en omstilling af rutebusserne til el og andre fossilfri drivmidler. De forestående besparelser i det kommunale budget vil dog betyde, at andelen af fossilfri busser ikke vil stige med det samme, da det fortsat er billigere at drive konventionelle busser. Samtlige busser forventes fortsat at være fossilfri senest i 2030 jf. Movias mobilitetsplan. Ved næste udbud af den lukkede kørsel vil vi arbejde med at få mere kørsel på el eller hybrid.

Handling 13: Grønne forsøg supplerer den kollektive transport

Mobilitet på tværs projektet blev afsluttet i oktober 2022. Projektet har bidraget til udviklingen af 3 fribusruter, som er blevet til igennem samskabelse med borgerne i landdistrikterne. Fribusserne er lykkedes med at få borgere, som ikke før benyttede kollektiv transport, til at køre med fribusserne, og dermed omstille deres transportvaner til mere grønne alternativer. Fribusserne kører på fossilfri HVO-diesel, og de kører ca. 1000 km om dagen.

Handling 14: Miljøvenlig færgefart

Slagelse Kommune har søgt den statslige Pulje til grøn omstilling af indenrigsfærger. Vi har fået tilsagn om støtte til en ny standardfærge til Omø. Sammen med Færgesekretariatet og en række andre ø-kommuner er vi indgået i et fælles udbud om leasing af en standardfærge på el til Omø. Byrådet har bevilliget midler til at ombygge den nuværende dieselfærge Agersø III til en el-færge. Der laves udbud i løbet af 2023 med henblik på ombygning i 2024.

Handling 15: Fremme af samkørsel på arbejdspladser

NaBoGo er et fungerende tilbud til borgerne i Slagelse Kommune. Samarbejdet med NaBoGo startede i april 2020 og fik derfor en hård start under Corona. Siden da er det gået fremad med antallet af samkørsler. Samkørslerne består mest af hverdagspendling til og fra primært uddannelse, og der kan bl.a. iagttages mange samkørsler mellem Skælskør og Slagelse. NaBoGo laver kampagner på uddannelsesstederne, sidst var i april 2023 på Slagelse Gymnasium, hvor 78 elever aktiverede NaBoGo. Der er ikke foretaget målrettede kampagner på arbejdspladserne.

Handling 16: Test en elcykel

Siden 2021 har borgerne i Slagelse Kommune kunne låne 5 elcykler, og i 2022 blev det også muligt at låne 6 el-ladcykler. Vi har oplevet stor efterspørgsel, og det er kun i de kolde perioder, at der er enkelte cykler, som ikke bliver udlånt. Der er etableret et rigtig godt samarbejde med de lokale cykelhandlere, som står for det praktiske med udlån og servicering, mens Slagelse Kommune står for det administrative. Borgerne er glade for at kunne låne en elcykel eller el-ladcykel, og flere vælger at købe deres egen elcykel efter udlånsperiodens udløb.

Nogle af de fordele som borgerne giver udtryk for, er den sundhedsmæssige gevinst ved at cykle, og at det er væsentligt nemmere at finde en parkeringsplads, end hvis man benytter bil. Test en

elcykel har fået en del pressedækning i både P4 Sjælland, TV2 øst, Sjællandske og i DK Sundhed.

Handling 17: Lavbundslande og lavbundsarealer

Vi har lavet en screening af potentielle lavbunds- eller vådområdeprojekter, som kan gennemføres med statslige støttemidler. På baggrund af screeningen har vi udvalgt 5 områder, der skal undersøges nærmere. Tilsammen anslås de 5 områder potentielt at kunne udgøre op til 564 hektar og medføre en CO₂-reduktion på 5.733 tons CO₂/år samt en reduktion i kvælstofudvaskningen på 51 tons/år. Vi har indgået en aftale med Naturstyrelsen om et samarbejde, og Naturstyrelsen planlægger at iværksætte to af de større lavbundsprojekter i Vårby og Bjerger Å/Marbækrenden. Afhængigt af de endelige projektområder drejer det sig om ca. 200 hektar udtagning.

Kommunerne har de senere år kunne søge tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter. Ansøgningsrunden for 2023 er endnu ikke åbnet pga. en række uklarheder. Der afholdes et informationsmøde 1. juni 2023, hvor der forventes at komme info om ansøgningsrunderne. Slagelse Kommune søger i den kommende ansøgningsrunde om tilskud til enkelte mindre projekter. Den endelige udvælgelse vil blive prioriteret efter projektparathed, arealanvendelsen, naturbeskyttelse, rekreative hensyn og klimatilpasning. Der er tale om projekter i størrelsesordenen 15-20 hektar med enkelte lodsejere.

Som noget nyt tilbyder SEGES gratis rådgivning via sine udtagningskonsulenter. De kan supplere med vejledning ift. fremtidig arealanvendelse, lovgivning og kompensation. Slagelse Kommune har indledt et samarbejde med VKST mhp. på at benytte denne rådgivning.

For at styrke indsatsen arbejder vi pt. på at tilføre en ekstra medarbejderressource til området.

Handling 18: Grundvands-, klima- og naturinteresser forbindes

Kommunen arbejder aktivt for at beskytte grundvandet ved at erhvervsmæssig brug af sprøjtemidler ophører i de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og i de prioriterede indsatsområder ved vandværkernes kildepladser. Vi søger i den forbindelse at sammentænke indsatserne, så de også fremmer klima, natur og biodiversitet.

Grundvandsbeskyttelsen kræver dialog og samarbejde med lodsejerne. Fokus hos de fleste større landmænd er på erstatningsstørrelsen og på de fremadrettede muligheder for at drive landbrug på ejendommen. Enkelte landmænd med mindre jordbesiddelser har udvist interesse for at rejse skov eller etablere naturarealer til jagt. I de prioriterede indsatsområder hæmmes projekterne af, at landmændene ikke kan opnå skattefrihed for erstatninger og fortjenester på ejendomssalg, som de kan i BNBO-områderne, hvor der politisk er udtrykt vilje til at gennemføre indsatsen via påbud.

Konkret arbejder vi for at få etableret større beskyttelsesområder omkring vandværkernes borer på Agersø og Omø. I den forbindelse er der afsat ressourcer til et naturprojekt på hver af øerne indenfor grundvandsbeskyttelsesområderne.

Vi arbejder aktuelt på at indgå en rammeaftale med SK Vand A/S og Naturstyrelsen om etablering af 500 hektar natur og skov til beskyttelse af SK Vands drikkevandsindvindning. Et forslag til aftale forventes fremlagt for byrådet i efteråret 2023.

Derudover har vi dialog med en større privat investor og Envafors, hvor vi afsøger muligheder for et etablere et samarbejde om privat skovrejsning og grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune. Et sådant samarbejde vil kunne muliggøre et bedre beskyttelsesniveau end det, der er fastlagt i indsatsplanen samtidig med, at der bindes CO₂ og skabes rekreative muligheder for borgerne.

Handling 19: Dialogtilsyn om bæredygtighed

Enkelte tilsyn på husdyrbrug og gartnerier gennemføres som dialogtilsyn med fokus på klima og bæredygtighed, men indsatsen kan forbedres ift. systematik og udbredelse. Generelt oplever vi, at landmændene i stigende grad forholder sig aktivt til forhold om energi og klima.

Handling 20: Energigennemgange i miljøgodkendelser

Fra bæredygtighedsstrategiens vedtagelse og til maj 2023 er der i alt udarbejdet 2 miljøgodkendelser til større husdyrbrug. I begge miljøgodkendelser er der indsat et vilkår om, at der skal foretages en energigennemgang af uafhængig energirådgiver mindst hvert 10 år.

Handling 21: Gratis økologitjek for landmænd

Der blev i 2021 gennemført 59 økologitjek hos landmænd i Slagelse kommune. I evalueringen har 48 % svaret "JA" til spørgsmålet om, hvorvidt de kan forestille sig at omlægge inden for de kommende 2 år. Enkelte af disse landmænd har marker i BNBO områder. Handlingen er afsluttet.

Biodiversitet

Indsatsen for biodiversitet omfatter 11 handlinger.

Handling 22: Tværgående facilitering

Der er ansat en ressourceperson, som skal stå for den tværgående facilitering. Stillingen har været vakant siden januar 2023, men er besat fra 1. juni, hvorefter indsatsen genoptages.

Handling 23: Tværgående formidling og inspiration

Som en del af den tværgående formidling og inspiration er der afholdt 3 stormøder "Skab mere vild natur i din have" på kommunens tre biblioteker. I alt deltog 120 personer. Der er efterfølgende uddannet 23 Vild Have-mentorere. Der er gennemført dialogmøde med lokalrådene, inspirationsbesøg i lokalområder, hos haveejere, grundejerforeninger, haveforeninger og en virksomhed.

Naturforum har uddelt 15.000 hjemmehørende buske og 600 blomsterfrøposer til borgerne i kommunen og uddelt sommerfugleplakater, sommerfugleguide og andet feltudstyr til skolerne.

Slagelse Kommune har deltaget i Vild Kommune konkurrencen, som blev afsluttet i 2022. Som led i konkurrencen har borgerne kunne dele deres vilde naturhistorier på kommunens digitale platform VoresViden.

Handling 24: Mere natur i vejkanterne

Langs ca. 30 km vejstrækning er der under hensyntagen til trafiksikkerhed igangsat en ændret slåningspraksis i form af sektionssklip, heraf fjernes der på 13 km afslået materiale. Ved at fjerne afklip udpines vegetationen til gavn for lavvoksende plantearter med afledt positiv effekt på insektlivet. Udpiningen vil med tiden kunne resultere i et mindsket behov for afslåninger.

Der er med samme formål, altså udpining, fjernelse af kvælstof og øget artsrigdom, opstartet forsøg med afbrænding af græs/vegetation på vejnære arealer samt andre arealer.

For at sikre afvanding fra vejene bliver græstørven langs nogle vejstrækninger med års mellemrum høvlet/skrællet af. Der er nu, hvor det er praktisk muligt, sikret en ændret arbejdsmetode som betyder, at fladerne efter afhøvling henligges til naturlig succession og altså naturlig indvandring. Tidligere blev der efterreguleret og udsået græsfrø.

Handling 25: Mere plads til natur i parker og grønne områder

I byernes parker og grønne områder blev der i 2021 tilsået ca. 10.000 m² med arter af vilde urter i bede på tidligere græsplæner i de tre købstæder. Derudover er Parkbåndet i Korsør Bypark udlagt til forsøgsområde for naturlig indvandring af vilde planter, og enkelte arealer er udlagt til højt græs. Siden da har vi arbejdet videre med arealerne og tilpasset driften til mere naturvenlig indsats. Enkelte af de såede bede er sløjfet, mens mange arealer med højt græs er tilføjet. Derudover arbejdes med mere naturvenlig oprydning i parkerne, så mere plantemateriale efterlades fremfor at blive kørt væk.

Ved evaluering af arealerne er det konstateret, at jorden indeholder frø af mange vilde urter, som kan komme frem, hvis de får plads. Eksempelvis fandt vi ved optælling af arter på Parkbåndet efter det første år uden ukrudtsbekæmpelse 54 naturligt indvandrede plantearter. Af de såede arter var der størst effekt det første år. Det er ikke tanken at efterså, da disse bede primært blev etableret for at skyde processen i gang, og det på længere sigt giver mere stabil natur at fremme de naturligt forekommende arter.

Der er opsat skilte med information om, hvorfor arealerne ser anderledes ud end tidligere.

I 2022 var 80 kollegaer i Entreprenørservice på et to-dages kursus om biodiversitet med henblik på at få en forståelse for - og for at kunne forklare borgerne om - de tiltag, der løbende vil blive lavet i parker, langs veje og på kommunens øvrige grønne arealer.

Handling 26: Mindre brug af pesticider

Der er udarbejdet en plan for udfasning af pesticider i kommunen, som blev godkendt af økonomiudvalget i oktober 2021. Samtidig er der fremsendt et budgetønske til realisering af planen, som ikke blev medtaget i budget 2022-2025.

Der er kommet ny lovgivning på området, som betyder stop for brugen af glyphosat fra og med 2024. Der skal derfor ske en ændret praksis fra 2024. Entreprenørservice har arbejdet med afdækning af alternative metoder på markedet samt generelt nedbragt omfanget i anvendelsen af pesticider over flere år. De sidste justeringer vil betyde en dyrere drift eller serviceforringelser og værditab på den bundne kapital i veje m.v., hvilket skal afklares i efteråret 2023 og senest ved budgetvedtagelsen.

Administrationen vil udarbejde et oplæg om udfasning af pesticider på de bortforpagtede arealer.

Handling 27: Mere natur i landsbyerne

På et fælles dialogmøde med lokalrådene om temaet "Hvordan kan vi øge biodiversiteten?" blev der holdt et oplæg om biodiversitetskrisen med en efterfølgende workshop. Workshoppene viste, at der lokalt er et stort ønske om at få mere viden om natur og om, hvilke tiltag man kan gøre ude lokalt.

Ved Flakkebjerg har lokale kræfter ønsket en genslyngning af vandløbet på det kommunale areal midt i byen. Kommunen har gennemført en genslyngning i efteråret 2022.

Handling 28: Mere natur i de kommunale skove og flere arealer til natur og skove

Mere natur i skove

Der arbejdes på en ny skovstrategi for de 300 ha kommunale skove som forventes færdig i løbet af 2023.

For at sikre biodiversitet er driftsformen af Slagelse Kommunes skove ændret fra forstlig drevet skov til naturrig skov f.eks. ryddes der ikke op efter stormfald, og kommercielt salg af træ er ophørt.

Træer der tidligere blev fældet af sikkerhedsmæssige hensyn, bliver i videst muligt omfang bevaret, f.eks. uden krone. Derved er risikoelementet fjernet, og træet som helhed er fortsat i skoven, hvor det indgår i de naturlige nedbrydningsprocesser og fremmer biodiversiteten.

Ved beplantningen af Ravnemark skov, blev der plantet en høj andel af bi- og insektvenlige buske og træarter. Der blev også anlagt en "bi-stribe", hvor jordboende bier kan bo.

Bytræer

Ligesom i skovene er der i forhold til solitærtræer i byerne og det åbne land sat fokus på at bevare træerne. Der arbejdes med erstatningstræer, og bevarelse af døde stammer, hvor det er muligt og sikkert.

Flere arealer til natur mv.

Byrådet har vedtaget, at 35 ha bortforpagtet landbrugsjord over de kommende år skal omdannes til naturområder. Vi er i gang med at udarbejde naturudviklingsplaner for de konkrete arealer.

Økonomiudvalget besluttede den i 2022 at nedsætte en arbejdsgruppe, som skal udarbejde et oplæg til nye vilkår i forpagtningskontrakter med henblik på bl.a. at øge biodiversiteten. Arbejdsgruppen har afventet den endelige godkendte Landbrugsreform fra Landbrugsstyrelsen, som trådte i kraft 1. januar 2023. Oplægget er ikke udarbejdet, dels på grund af det omfangsrige arbejde med at registrere arealerne, dels har der været udskiftning i arbejdsgruppen pga. fratrædelse. Arbejdsgruppen forventer at kunne genoptage arbejdet efter sommer.

Handling 29: Naturen som et aktiv i kommune- og lokalplanlægning

Opgaven med at indarbejde biodiversitet i den kommunale planlægning er en kontinuerlig opgave, og der er behov for en fortsat indsats med henblik på at styrke det grønne element i den fysiske planlægning. Bæredygtighed, herunder natur og biodiversitet, er indskrevet som et af de bærende elementer i udviklingsstrategien. Kommuneplanen indeholder blandt andet retningslinjer for udlæg af grønne opholdsarealer ved lokalplanlægning. I nye lokalplaner stilles der krav om beplantning med hjemmehørende arter. Administrationen har fokus på, at der ved planlægning for større byudviklingsområder tidligt i processen overvejes, hvordan grønne arealer kan være med til at styrke både områdets rekreative værdi og fremme biodiversitet.

Handling 30: Natur langs veje og cykelstianlæg

I forbindelse med opstart af projektering af en vejudvidelse og en cykelsti er betingelser for en øget biodiversitet beskrevet. Det er indarbejdet i arbejdsprocesserne ved anlæg af nye veje og cykelstier, at hvor der ikke er andre forhold som taler imod, så vil der blive arbejdet med biodiversitet. Blandt andet ved at afslutte i råjord og uden tilsåning.

For ændret driftspraksis langs eksisterende veje og cykelstier - se handling 24.

Handling 31: Dialog om forvaltning og institutioner om ændring af de grønne arealer

Dialog med institutioner om ændring af de grønne arealer er igangsat. Fokus har indtil nu været på Autismecenter Vestsjælland og Livshaven i Slots Bjergby. Dialogen har bl.a. gået på, hvordan arealerne helt konkret med forskellige greb kan ændres, så de får et større indhold af natur, og hvordan arealerne kan få endnu større værdi for brugerne ift. læring, sundhed og trivsel. Pga.

besparelser og organisationsændringer er indsatsen ved Autismecenter Vestsjælland sat i bero.

Der er fra Hashøjskolens og de lokale daginstitutioners side stor interesse i at udvikle Livshaven i samarbejde med lokale kræfter. Biodiversitet og læring om dette er det styrende for udviklingen af området. Der er igangsat et forløb med inddragelse af forskellige lokale interessegrupper, og der er planlagt workshops, som endnu ikke er afholdt.

Handling 32: Mere natur i det åbne land

Som en del af indsatsen for at øge biodiversiteten i det åbne land er der i Natura 2000-områderne bl.a. etableret fugleøer til terner og vadefugle i Lejsø, foretaget hegning af strandenge på Glænø og anlagt et vandhul til klokkefrøer. Der er indgået aftaler om anlæggelse af vådområde på Agersø og kreaturpassager på Glænø. Der er udført pleje på ca. 25 private fortidsminder, og igangsat en evaluering for at optimere naturplejen på disse. Arbejdet med naturkvalitetsplanen er igangsat, og forventes p.t. at foreligge i efteråret 2023.

I 2021-2022 blev der foretaget genluftning af gydebanker i dele af Tude å, Bjerge å, Skovsø-Gudum å, Harrested å og Øllemose renden, hvormed den økologiske funktionalitet blev genoprettet. Der er foretaget træbeplantning på mindre strækninger langs Skovsø-Gudum å og Tude å samt udlagt dødt ved i bl.a. Seerdrup å. Der blev foretaget en genslyngning af en del af Lungrenden over kommunalt areal i Flakkebjerg.

Handling 33: Havmiljø

Slagelse Kommune har sammen med KIMO (Kommunernes Internationale Miljøorganisation) afholdt havkonferencen "Miljøtilstanden i de indre Danske farvande", hvor 80 deltagere fra hele landet deltog. Slagelse Kommune og KIMO har samlet anbefalingerne fra konferencen, som er sendt i en fælles henvendelse til Folketingets Miljøudvalg. Anbefalingerne fra havkonferencen blev præsenteret ved foretræde for Folketingets Miljø- og fødevarerudvalget. Flere af anbefalingerne er medtaget i regeringsgrundlaget dec. 2022.

Ressourceforbrug og cirkulær økonomi

Ressourceområdet indeholder 14 handlinger, som spænder fra bæredygtigt indkøb, kompetenceudvikling af lokale virksomheder, affald og genanvendelse til bæredygtigt byggeri og fødevarer.

Handling 34: Tværgående facilitering

I 2021 blev der ansat en medarbejder, som dog stoppede igen efter ca. 6 måneder. Stillingen er ikke blevet genbesat.

Handling 35: Ny bæredygtig indkøbspolitik

Indkøbspolitikken er blevet revideret og har fokus på bæredygtighed. Vi stiller krav om eksempelvis Svanemærket og EU-Blomsten i alle udbud, hvor det er muligt. På trods af vores bæredygtighedskrav er der på alle aftaler produkter, som ikke er miljømærkede. Da indkøbene

foretages af den enkelte enhed, er det op til den enkelte bruger at vælge de bæredygtige produkter.

Vi gennemfører udbud, hvor TCO (Total Cost of Ownership) bliver anvendt som grundlag for tildeling af kontrakt. Det betyder, at alle omkostninger og miljøkrav til produktet tages med i vurderingen. Herudover stiller vi krav til produkters genanvendelighed. Der gennemføres ikke en livscyklusanalyse, og det kommer vi formentlig heller ikke til de første mange år.

Vores indkøb af miljømærkede varer og generelt mere bæredygtige indkøb er steget de senere år. Vi har dog en væsentlig udfordring med, at ingen af vores eksisterende systemer kan registrere indkøb af miljømærkede varer og bæredygtighed. Da vi i forbindelse med vores udbud stiller bæredygtige krav og sammenholder det med, at vores compliance (køb på aftale) på indkøbsaftalerne i 2022 igen er steget, og nu opgjort til ca. 64 %, konkluderer vi, at vores indkøb er blevet mere bæredygtigt.

Handling 36: Pogi

Vores medlemskab i POGI (Partnerskab for offentlige grønne indkøb) har medført et større fokus på bæredygtighed. Flere dele af organisationen inddrages i arbejdet med opfyldelse af POGI-målene, hvilket bidrager til en større grad af viden og forståelse for bæredygtighed på tværs i organisationen.

Med henblik på tydeliggørelse af målopfyldelse på POGI-mål, er nedenfor udarbejdet oversigt med vores POGI målscore indenfor forskellige områder. Scoren 1 betyder, at målet er nået og 3 betyder, at målet ikke er nået. Som det fremgår, er vi f.eks. gode til at købe fødevarer i forhold til de mål, der er på dette område. Men vi er til gengæld ikke så gode til at købe økologisk. Vores økologiprocent ligger på ca. 20 % og Pogimålet er 60 %.

Tabel 1 Oversigten tager udgangspunkt i de 3 'karakterer' der anvendes i POGI.

1 = mål nået. 2 = mål delvist nået. 3 = mål ikke nået. Dvs. en score på 1,5 er godt, hvorimod en score på 2,5 er knapt så godt

POGI-mål	Beregning (score fra 1-3)	Resultat
Fødevarer	Gennemsnit af 11 krav	1,27
Transport	Gennemsnit af 6 krav	1,67
Bæredygtigt træ	Gennemsnit af 2 krav	2,00
Rengøring	Gennemsnit af 12 krav	1,08
Børneartikler	Gennemsnit af 4 krav	1,75
IKT-udstyr	Gennemsnit af 43 krav	2,16
Belysning	Gennemsnit af 23 krav	1,65
Træ kontorartikler og tryksager	Gennemsnit af 6 krav	2,00
Husholdning-storkøkkenudstyr	Gennemsnit af 29 krav	1,48

Tekstiler	Gennemsnit af 46 krav	1,83
-----------	-----------------------	------

Handling 37: Trinvis udfasning af plastik-engangsemballage

Under Corona blev der ikke arbejdet målrettet med at udfase plastik-engangsemballage i kommunen. I mellemtiden er EU's engangsplastikdirektiv trådt i kraft, hvilket betyder, at der kommer en naturlig udfasning af nogle typer engangsservice i plastik. Det betyder, at det ikke længere vil være muligt at indkøbe, når først resterne er solgt fra leverandørernes lagre.

Handling 38: Bæredygtighedskompetencer til lokale leverandører (indkøb)

Formålet med indsatsen er at støtte det lokale erhverv til at kunne byde ind på kommunens bæredygtighedskrav ifm udbud af varer og tjenesteydelser. Handlingen er ikke gennemført. Langt størstedelen af vores vareindkøb er på standardvarer, men vi har kun få indkøbsaftaler på standardvarer med lokale leverandører. Vi har en del frivillige aftaler med lokale leverandører, men her er indkøbsvolumenen begrænset.

Vi har mange lokale virksomheder inden for bygge- og anlæg, og det har givet større mening at fokusere indsatsen her – se under handling 42.

Fremadrettet vil indsatsen blive sammentænkt med Slagelse Erhvervs arbejde med at understøtte virksomhedernes kompetencer indenfor bæredygtighed, herunder håndtering af bæredygtighedskrav fra omverdenen.

Handling 39: Bæredygtigt og cirkulært byggeri og Handling 41: Cirkulær nedrivning

I foråret 2021 søgte Slagelse Kommune sammen med netværksorganisationen Gate 21 Interreg-midler til Circular Builders. Projektet fik tilsagn i sommeren 2021, men blev ændret ift. projektomfang og forsinkelser. Projektet blev afsluttet i efteråret 2022.

Projektet i Slagelse Kommune havde 4 ben, som både skulle understøtte nybyggeri med mere CO₂ venlige byggematerialer, cirkulær nedrivning, understøtte bæredygtighedssporet i kommunens ejendomsstrategi og kompetenceudvikle lokale byggevirksomheder med henblik på mere bæredygtigt byggeri.

I forbindelse med at Center for Kommunale Ejendomme i 2020 startede byggeri af kommunens første DGNB-certificerede børnehave, blev det i projektets forløb besluttet at bygge bålhuset og skure af genbrugte materialer, bl.a. skiferplader, som blev afmonteret fra et byggeri i Tåstrup. Anlægsarbejdet forventes afsluttet i efteråret 2023. CO₂ besparelsen er estimeret til 5 tons.

Ifm. cirkulær nedrivning er der udarbejdet to udbud på skånsom nedrivning, som skulle fremme muligheden for genanvendelse af byggematerialer. Projektet skulle være et læringsprojekt ift. at løfte administrationens egne kompetencer og udvikle metoder, der øger genanvendelse af

byggematerialer. I 2021/2022 var der kun to bygninger, som blev nedrevet under byfornyelsesmidlerne, og heraf blev kun det ene nedrevet skånsomt inden for projektperioden. Byfornyelsesnedrivninger er generel i dårlig stand. Derfor var der kun få materialer, som kunne genbruges. CO₂ besparelsen er estimeret til 6 tons.

Over 20 medarbejdere fra Center for Kommunale Ejendomme har som del af projektet været på kurser i beregninger af livscyklusvurderinger (LCA) og cirkulær ejendomsdrift. Desuden har flere medarbejdere fra Slagelse Kommune deltaget i en ekskursion til Sverige for at se eksempelprojekter for cirkulært byggeri.

I september 2022 blev der afholdt en workshop for det lokale erhvervsliv om cirkulært byggeri. Der deltog 11 virksomheder, herunder 8 lokale, medarbejdere fra Slagelse Erhvervscenter og Slagelse Kommune. Deltagerne har givet udtryk for, at de gennem workshoppen har fået skabt kontakter og dermed også mulighed for fremtidigt samarbejde.

Handling 40: Cirkulær renovering

Handlingen er igangsat, og Center for Kommunale Ejendomme sætter fortsat fokus på området i den kommende periode.

Handling 42: Bæredygtighedskompetencer til de lokale erhverv (byggeri)

I samarbejde med Slagelse Erhvervscenter er der i 2021 gennemført et arrangement for lokale virksomheder. I 2022 er der afholdt en workshop, og derudover har lokale virksomheder haft mulighed for at deltage i et kursus om LCA (se under handling 39).

Handling 43: Bæredygtige kantiner

Det har ikke været arbejdet målrettet med handlingen pga. Corona og efterfølgende manglende medarbejderkapacitet.

Handling 44 Kompetencer til bæredygtige køkkener

Handlingen er ikke igangsat, jf. handling 43 .

Handling 45: Plusbutik, reparationscafé og genbrugsbyggemarked

Der er etableret en plusbutik på genbrugspladsen i Slagelse.

Der er afholdt et inspirationsoplæg om reparationscafeer for lokalrådene. På mødet præsenterede Repair Cafe Danmark og den lokale afdeling i Bisserup konceptet og mulighederne for at starte nye reparationscafeer op.

Indsatsen med genbrugsbyggemarkeder er sat i bero, da flere lokale entreprenører har etableret egne lager, hvor de gemmer genbrugsbyggematerialer og sælger dem til interesserede kunder. På landsplan arbejdes der på forskellige løsninger ift. mere professionelle services (fx katalogisering og forsendelse af materialer i større stil).

Handling 46: Kompetenceudvikling om direkte genbrug

I 2021 blev der gennemført et kompetenceudviklingsforløb for ejendomsfunktionærer i en boligforening ift. at de bedre kunne facilitere borgerne med viden om direkte genbrug. I forlængelse af det blev der indrettet nogle bedre egnede genbrugsrum. Størstedelen af kompetenceudviklingen var dog del af ejendomsfunktionærernes almindelige arbejde, hvorfor forløbet ikke blev udrullet andre steder.

Handling 47: Affaldssortering i det offentlige rum

Slagelse Kommune tilbyder i dag affaldssortering ved kommunens Blå Flag-strande.

Der arbejdes fortsat med aktiviteter, som synliggør udfordringen med henkastet affald via deltagelse i kampagner. Dette gøres f.eks. i samarbejde med Ren Natur og Hold Danmark rent. Vi understøtter frivilliges mulighed for at bidrage til opsamlingen af henkastet affald bl.a. ved udlevering af renholdeskit og affaldstrailere m.v.

Handling 48: Bæredygtighed på hjul

Projektet udsprang af et forslag, som det tidligere §17.4 udvalg for bæredygtig udvikling stillede. Det er tale om et formidlingsprojekt, hvor information og viden om miljø og affaldssortering skulle bringes ud til borgerne. Slagelse Kommune indgik i den forbindelse en aftale med AffaldPlus, som stod for projektet. Der blev i 2021 afholdt 3 borgerarrangementer i en boligforening. Meget få beboere deltog i arrangementerne, og der er ikke arbejdet videre med konceptet Bæredygtighed på hjul.

Handling 49: Cirkulært kontorinventar

I Center for Kommunale Ejendomme er arbejdet med handlingen om cirkulært kontorinventar igangsat. På nuværende tidspunkt er der blevet omplaceret genbrugsinventar for omkring 150.000 kr. Næste skridt i projektet er at kunne opbevare overskydende inventar, der ikke lige umiddelbart har en direkte modtager.